

«Κάλπικη Λίρα» και τίτλοι τέλους

Είναι κανόνας απαράβατος: όπου αρχή... και τέλος. Δυστυχώς το μίνι φεστιβάλ κινηματογράφου που διοργάνωσε – με δωρεάν εισιτήριο, πρέπει να τονιστεί – στο Μυτιληναϊκό Σπίτι ο Κώστας Τζαβέλλας, δεν θα μπορούσε να αποτελέσει την εξαίρεση του κανόνα.

Τίτλοι τέλους, λοιπόν. Βέβαια στην συγκεκριμένη περίπτωση η αυλαία πέφτει με ιδιαίτερα βαρύγδουπο τρόπο, αφού ο Κώστας Τζαβέλλας κράτησε τα καλύτερα για το τέλος. Τουτέστιν, την ταινία – σταθμός του ελληνικού κινηματογράφου «Κάλπικη Λίρα» (ή σωστότερα «Η ιστορία μιας κάλπικης λίρας» όπως αναγράφεται στους τίτλους της ταινίας), την οποία προσυπογράφει ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες κινηματογραφιστές, ο Γιώργος Τζαβέλλας.

Για μια ακόμη φορά, η επιλογή του συγκεκριμένου έργου κάθε άλλο παρά τυχαία έγινε. «Αυτή την Παρασκευή αποφάσισα να το κάνω 'οικογενειακή υπόθεση'» εξηγεί ο κ. Τζαβέλλας. «Τελειώνουμε δηλαδή το φεστιβάλ με μια ταινία του μπαμπά (πρώτος εξάδελφος του πατέρα μου).

Η ταινία

Η «Κάλπικη Λίρα» δεν χρειάζεται συστάσεις. Γυρισμένη το 1955, θεωρείται από πολλούς ως η καλύτερη της ελληνικής παραγωγής, άποψη

με την οποία συμφωνούν και οι Ρώσοι κριτικοί, οι οποίοι πρόσφατα την κατάταξαν ως μια εκ των πλέον σπουδαίων του παγκόσμιου κινηματογράφου. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης πως η ταινία γνώρισε τεράστια επιτυχία στην πρώην Σοβιετική Ένωση, όπου και παίχτηκε ταυτόχρονα σε χίλιες (1000!) αίθουσες. Παράλληλα η ταινία συμπεριλαμβάνεται στην λίστα που σύνταξε ο γνωστός – και διόλου ευκολόπιστος – Γάλλος κριτής κινηματογράφου Georges Sadoul με τις 1000 καλύτερες ταινίες του παγκόσμιου σινεμά. Προσωπικά θεωρώ – παρά την κλίση μου προς τα δημιουργήματα πιο βαθυστόχαστων, πολυεπίπεδων και πειραματικών κινηματογραφιστών – την «Κάλπικη Λίρα» ως μια εκ των δέκα καλύτερων που έχουν ποτέ γυριστεί στην Ελλάδα, από Έλληνες εννοείται δημιουργούς.

«Η Κάλπικη Λίρα» βραβεύτηκε στα Φεστιβάλ Βενετίας, Μπάρι και Μόσχας, ενώ ήταν η επίσημη Ελληνική συμμετοχή στο Φεστιβάλ των Καννών και στο Φεστιβάλ Karlovy Vary, θεωρείται δε ως η

πρώτη μεγάλη διεθνής επιτυχία του ελληνικού κινηματογράφου.

Σαφώς επηρεασμένος από τον ιταλικό Νεορεαλισμό, ο Τζαβέλλας παρουσιάζει ένα σπονδυλωτό έργο – ουσιαστικά το πρώτο που γυρίστηκε στην Ελλάδα – που αποτελείται από τέσσερις διαφορετικές ιστορίες συνδεδεμένες κρύκος των οποίων είναι μια κάλπικη λίρα. Η κάλπικη λίρα, που κατασκευάζεται με πολύ κόπο από τον έντιμο χαράκτη Ανάργυρο Λουμπαρδόπουλο και στοίχισε 100 αληθινές, δεν καταφέρνει εν τέλει να πείσει για τη γνησιότητά της. Παίζει παιχνίδια με τη μοίρα των ανθρώπων, αφού κανείς από τους προσωρινούς κατόχους της δεν αντιλαμβάνεται ότι είναι κίβδηλη και ότι δεν μπορεί να τους προσφέρει τη ζωή που ονειρεύονται.

Στους πρωταγωνιστικούς ρόλους στην ταινία του Τζαβέλλα, συναντούμε κάποια από τα μεγαλύτερα ονόματα της εποχής: Έλνα Λιβνκού, Ορέστης Μακρής, Βασίλης Λογοθετίδης, Δημήτρης Μυράτ, Μίμης Φωτόπουλος, Σπεράντζα Βρανά, Έλλη Λαμπέτη και Δημήτρης Χορν (ο έρωτας των τελευταίων δύο «φούντωσε» κατά την διάρκεια των γυρισμάτων της ταινίας) δίνουν ο καθένας

Καλώς το... Δεσποινάκι

Το πρόσφατο αυτοκινητιστικό ατύχημα της Δέσποινας Βανδή – όταν το πολυτελέστατο τζιπ της προσέκρουσε σε προπορευόμενο βυτιοφόρο επί της λεωφόρου Κηφισίας στην Αθήνα – σκόρπισε θλίψη στο εν Αυστραλία πολυάριθμο και φανατικό κοινό της. Πάντως, χαλάλι το μαύρο δάκρυ που έριξαν για χάρη της, αφού η απόλυτη ντίβα της ελληνικής λαϊκό-ποπ παραγωγής όχι μόνο αναρρώνει με γοργούς ρυθμούς – για καλού και κακού οι γιατροί της δεν της επιτρέπουν να ανέβει καν σε σκηνή για δύο ή τρεις ακόμη εβδομάδες – αλλά και προγραμματίζει εκ νέου την τουρνέ της στην Αυστραλία.

Τουτέστιν, η προγραμματισμένη για τις 13 Σεπτεμβρίου συναυλία στο Σίδνεϊ της λαοφιλούς αιουδαίας μετατίθεται για το Σάββατο, 11 Οκτωβρίου ενώ αλλαγή έχουμε και στον συναυλιακό χώρο. Αντί λοιπόν του Sydney Olympic Sports Centre, η μια και μοναδική συναυλία της Δέσποινας Βανδή στο Σίδνεϊ θα πραγματοποιηθεί στο Sydney Entertainment Centre, με την σαφώς καλύτερη ακουστική αλλά και... ακριβότερο ενοίκιο (και μάλιστα με το διόλου ευκαταφρόνητο ποσό των \$50,000).

Τι ακριβώς σημαίνει η αλλαγή του χώρου; Πέραν του ότι το κοινό θα έχει την ευκαιρία να απολαύσει καλύτερα τα επί σκηνής δρώμενα, απόλυτως τίποτα. Και αυτό γιατί η κατακόρυφη αύξηση των εξόδων της συναυλίας θα επιβαρύνει αποκλειστικά και μόνο το... πορτοφόλι των διοργανωτών, οι οποίοι θα ήθελαν να ξεκαθαρίσουν πως τα εισιτήρια διατίθενται στις ίδιες – προαναγγελθέντες – τιμές (δείτε την σχετική διαφήμιση στο «σαλόνι» της σημερινής έκδοσης).

Παράλληλα οι διοργανωτές θα ήθελαν να διαβεβαιώσουν όλους εκείνους που έχουν ήδη κλείσει εισιτήρια για την συναυλία η οποία ήταν προγραμματισμένη για το Σάββατο 13 Σεπτεμβρίου, πως οι θέσεις τους έχουν κρατηθεί και το μόνο που έχουν να κάνουν είναι να επικοινωνήσουν με τα γνωστά τηλέφωνα – 9587 5344, 0404 428 842 και 0414 410 281- προκειμένου να κανονίσουν πως θα παραλάβουν τα εισιτήρια τους για την νέα συναυλία (τα ίδια τηλέφωνα ισχύουν και για όσους θέλουν να κάνουν κρατήσεις).

Όπως ήταν φυσικό, αλλαγές έχουμε και για τις προγραμματισμένες συναυλίες της Δέσποινας Βανδή τόσο στην Αδελαΐδα, όσο και στην Μελβούρνη. Έτσι στην μεν Αδελαΐδα η συναυλία της Βανδή έχει μετατεθεί για την Κυριακή 12 Οκτωβρίου, στον ίδιο πάντα χώρο (HQ Complex), ενώ δυο μέρες νωρίτερα και συγκεκριμένα την Παρασκευή, 10 Οκτωβρίου η ελληνίδα τραγουδίστρια θα επισκεφθεί την Μελβούρνη όπου και θα εμφανιστεί στο γνωστό χώρο του Palace (πρώην Metro).

το προσωπικό του στίγμα στην ταινία, ενώ η μουσική υπένδυση ανήκει στον Μάνο Χατζιδάκι.

Γιώργος Τζαβέλλας

Ο Γιώργος Τζαβέλλας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1916 και είναι γόνος ιστορικής οικογένειας καθώς καταγόταν από τον οπλαρχηγό Λάμπρο Τζαβέλλα. Απόλυτα αυτοδίδακτος, γράφει θεατρικά σκετς από τα 10 του χρόνια, ενώ την ίδια εποχή απέκτησε και την πρώτη του κινηματογραφική μηχανή.

Από μικρός ονειρευόταν να γίνει συγγραφέας και σκηνοθέτης. Έκανε όμως το χατίρι του δημοσιογράφου πατέρα του, παίρνοντας πτυχίο νομικής από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ασχολήθηκε και με τον αθλητισμό (στα 12 του ήταν πανελλήνιονίκης στα 60 μέτρα παιδών, ενώ έπαιζε και ποδόσφαιρο) ενώ παρά τις κακουχίες του 2ου παγκοσμίου πολέμου (πολέμησε στο Αλβανικό μέτωπο), δεν εγκατέλειψε ποτέ τα καλλιτεχνικά του όνειρα.

Ξεκίνησε με το φίλο του Νίκο Τσιφόρο ως θεατρικός συγγραφέας, αλλά η κινηματογραφική αρχή έγινε το 1944, όταν έγραψε και σκηνοθέτησε τη ταινία «Τα χειροκροτήματα», που σήμερα έχει ιστορική αξία, αφού πρωταγωνιστούσε και αποτυπώνεται για μοναδική φορά ο σπουδαίος μουσικός της εποχής Αττίκ. Η ταινία είχε μεγάλη απήχηση, ενώ ο ίδιος ο Αττίκ αυτοκτόνησε λίγο μετά την ολοκλήρωση των γυρισμάτων, ακολουθώντας έτσι το σενάριο της ταινίας. Στη συνέχεια ακολούθησαν, μεταξύ άλλων, οι ταινίες: Πρόσωπα λησμονημένα» (1946) με τον Γιώργο Παππά, «Μαρίνος Κοντάρης - ο κουρσάρος του Αιγαίου» (1948) με τον Μάνο Κατράκη η οποία υπήρξε η πρώτη ταινία που συμμετείχε σε διεθνές φεστιβάλ η τεράστια εμπορική επιτυχία «Ο μεθύστακας» (1950) με ένα συγκλονιστικό Ορέστη Μακρή, «Η αγνή του λιμανιού» (1951) με την Ελένη Χατζηαργύρη, «Ο γρουσουζής» (1952) με τον Ορέστη Μακρή, «Το σωφεράκι» (1953) με τον αξεπέραστο σωφέρ Μίμη Φωτόπουλο ενώ το 1955 ήταν η ώρα της θρυλικής «κάλπικης λίρας»,

Ακολούθησαν άλλες πολυαγαπημένες ταινίες, που βλέπονται ξανά και ξανά από το τηλεοπτικό πλέον κοινό: «Ο ζηλιάρोगατος» (1956) με τον Βασίλη Λογοθετίδη, «Μια ζωή την έχουμε» (1958) με τον Δημήτρη Χορν, «Η Αντιγόνη» (1961), με την Ειρήνη Παππά, που ήταν η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια μεταφοράς αρχαίας τραγωδίας στον κινηματογράφο και το 1965 η εξαιρετική «Η γυνή να φοβείται τον άντρα» με πρωταγωνιστές το αμίμητο ζευγάρι Γιώργο Κωνσταντίνου και Μάρω Κοντού.

Η ταινία αυτή, που ήταν και η τελευταία του Γιώργου Τζαβέλλα, εκπροσώπησε την Ελλάδα στο Φεστιβάλ Βερολίνου 1965 και χάρισε στο δημιουργό της το βραβείο σκηνοθεσίας του Φεστιβάλ Σικάγο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλες τις ταινίες που σκηνοθέτησε ο Γιώργος Τζαβέλλας, έγραψε και το σενάριο, ενώ παράλληλα έγραψε και σειρά θεατρικών έργων. Πέθανε στις 19 Οκτωβρίου του 1976.

Η προβολή της ταινίας θα γίνει σήμερα Παρασκευή στο Μυτιληναϊκό Σπίτι και ώρα 7.30μ. Την ταινία θα προλογίσουν οι Βασίλης Βασιλάς και Αικατερίνη Παύλο καθώς και ο Γιώργος Τζαβέλλας.

